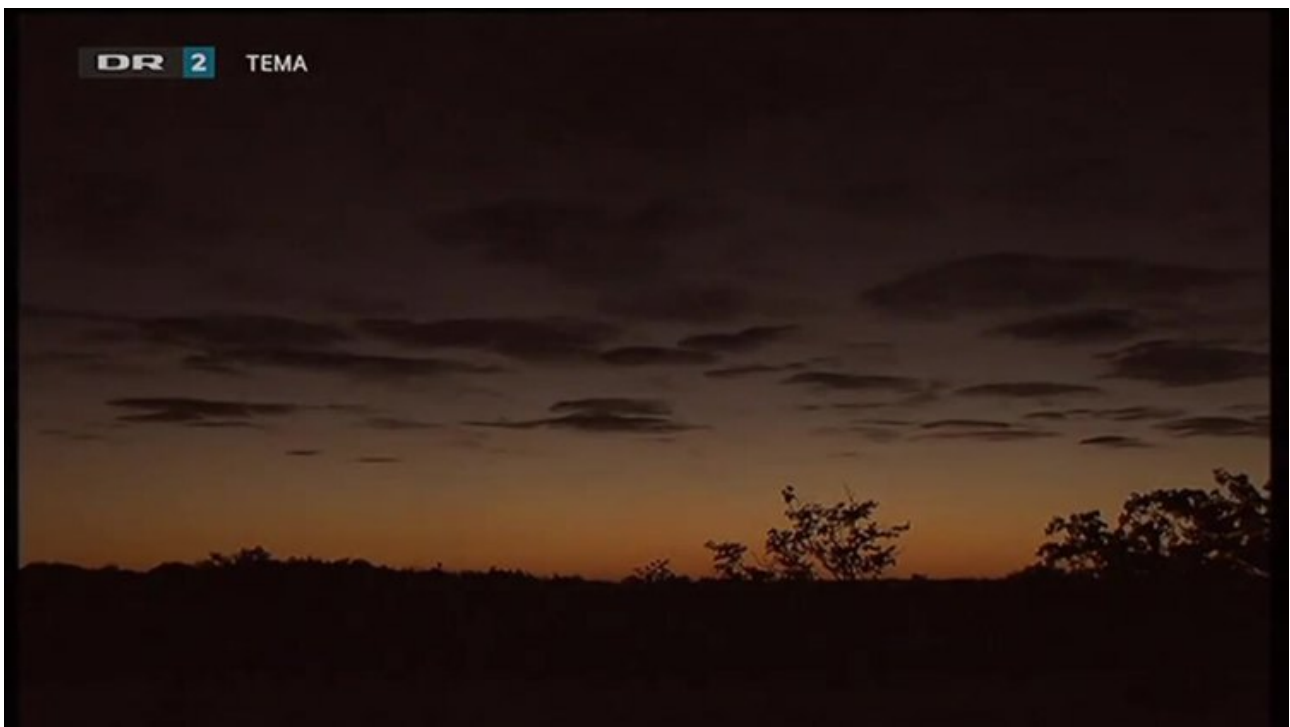

Våben, hvede og stål

Udarbejdet af Lars Due Arnov, KP

Målgruppe: 9.-10. klasse, Ungdomsuddannelser, Voksenuddannelser

Våben, hvede og stål

Beskrivelse

Dokumentarserie i 3 dele. Videnskabsmanden Jared Diamond undersøger, hvorfor netop den hvide mand har erobret verden. Diamond mener, at det ikke skyldes genetisk overlegenhed og søger i stedet svaret i geografiske, miljømæssige og historiske faktorer. Hans tese er, at Europa, Nordafrika, Mellemøsten og dele af Asien har store naturlige fordele lige fra begyndelsen. Jorden er frugtbar, og kornarter som hvede, rug, ris osv. er meget rige på proteiner og er nemme at opmagasinere i lang tid. I Eurasien findes 13 ud af de 14 store dyr (lamaen er det 14.), som er blevet domestikeret af menneskene til en sikker fødekilde, men også en arbejdskraft (bl.a. kører og heste til at trække plove, vogne osv.). Når de basale behov således er sikret, er der overskud i de lokale samfund til at specialisere sig, og fx smedene udvikler i tidens løb våben af stål, der er fantastiske i krig. I Eurasien udveksles ideer, varer, afgrøder osv. relativt let, fordi man ligger på stort set samme breddegrad, så klimaet er så relativt ens, at man kan importere og avle nye afgrøder, husdyr osv. Mens fx det kinesiske kæmperige har nok i sig selv, konkurrerer de mange europæiske nationer med hinanden om overlevelse, og det er en væsentlig grund til, at kolonialismen udgår fra Vesteuropa. Når spanierne med ganske få soldater kan tilintetgøre fx inkaernes rige i Latinamerika, skyldes det taktik, stålsværd og heste, men navnlig bakterier: Blandt Europæerne er der over årtusinder sket en udvælgelse af de, der kunne overleve husdyrenes bakterier, men inkaerne dør ved mødet med sygdomme, som de ikke er immune over for.

Pædagogisk note

Udsendelsen afrunder serien og har koloniseringen af Afrika som omdrejningspunkt. Pointen er i høj grad, at tilbage i menneskehedens udspring mistede europæerne i første omgang (1600-1700-tallet) deres fordele i forhold til resistens over for bakterier og vira, og landbrug kunne heller ikke fungere i tropene. Dog lykkedes det alligevel europæerne med imperialismen, jernbaner og maskingeværer at tage Afrika i løbet af 1800-tallet.

I undervisningen kan du bruge udsendelsen på to måder. Den kan bruges i forlængelse af episode 1 og 2 i et forløb om klima- og økohistorie, som sætter fokus på, hvordan geografi, økologi og biologi fungerer som baggrundsfaktorer for teknologisk udvikling (se eventuelt de pædagogiske noter til episode 1 og 2). Desuden vil udsendelsen være velegnet i et forløb om Afrikas historie og/eller koloniseringen af Afrika. Lad eleverne undersøge, hvilke forskelle og ligheder der var på de afrikanske folkeslag - og hvor disse forskelle stammer fra. Sæt også eleverne til at opregne, hvilke ting i Afrika europæerne var interesserede i - og hvilke udfordringer europæerne stødte på i deres forsøg på kolonisering. Det kan også være en god idé at undersøge, hvilken betydning teknologi - for eksempel maskingeværet - havde. Der er udarbejdet et kapitelsæt til udsendelsen, så du nemmere kan navigere rundt i den.

Kapiteloversigt og kapitelindhold

Kapitelsæt: Våben, hvede og stål - episode 3

01:	Intro	00:00:05
02:	Recap af pointerne fra episode 1 og 2	00:01:16
03:	Koloniseringen af Sydafrika	00:02:14
04:	De store dræbere - bakterier, virus og geværer	00:04:25
05:	Mødet med Zuluerne	00:09:01
06:	Jernbaner, maskingeværet og den industrielle revolution	00:15:23
07:	Europæisk landbrug i Afrika - vanskeligheder	00:18:03
08:	Afrikanske sprog. Bantu-kulturen	00:22:56

09:	Afrikanske sygdomme angriber europæerne - kopper og malaria	00:29:02
10:	Kobber, diamanter og guld. Europæisk imperialism.	00:34:15
11:	Malaria - den store dræber. Også i dag.	00:39:06
12:	Recap af hele serien (episode 1,2 og 3)	00:43:43
13:	Fremtiden for underudviklede lande	00:44:59
14:	Outtro	00:47:48